

Statistiek

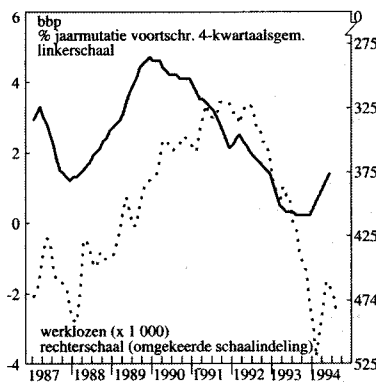
Algemeen conjunctuurbeeld

In de voorgaande nummers van het Conjunctuurbericht werd melding gemaakt van een oplevende economie. De meest recente cijfers van een aantal indicatoren vallen echter wat tegen. Zo lag de gezinsconsumptie in juli iets onder het niveau van een jaar eerder, liet het consumentenvertrouwen in oktober een daling zien en waren de werkloosheidscijfers over het derde kwartaal van dit jaar eveneens minder rooskleurig (zie figuur 1). Deze wat tegenvallende ontwikkelingen zijn deels toe te schrijven aan incidentele factoren. Daarnaast hebben met name de werkloosheidscijfers (door het steekproefkarakter van het onderzoek) een zekere onnauwkeurigheidsmarge. Andere indicatoren wijzen daarentegen nog steeds op een herstel. De licht dalende tendens van het aantal faillissementen houdt aan en het aantal vacatures laat voor het eerst sinds jaren geen daling meer zien. De productie van de industrie ontwikkelt zich voorspoedig, al is de opleving internationaal gezien nogal bescheiden.

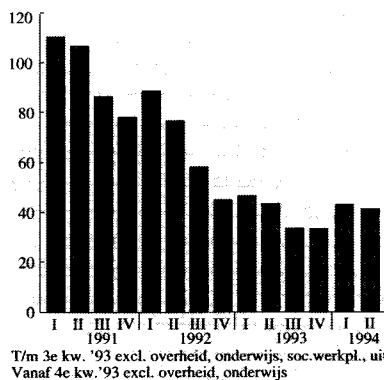
Werkloosheid

Het aantal geregistreerde werklozen in het derde kwartaal van dit jaar kwam uit op 484 duizend. De werkloosheidscijfers hebben dit jaar een grillig verloop. Nadat de werkloosheid al vanaf medio 1992 steeds sneller steeg, werd in het eerste kwartaal van dit jaar een stijgingstempo van achttienduizend per maand bereikt. In april was er een abrupte omslag

Figuur 1. Bruto binnenlands produkt en geregistreerde werklozen

Figuur 2. Aantal vacatures (ultimo van de maand x 1.000)

T/m 3e kw. '93 excl. overheid, onderwijs, soc.werkpl., uit Vanaf 4e kw. '93 excl. overheid, onderwijs

en begon de werkloosheid te dalen met circa achtduizend per maand. Daardoor was het aantal geregistreerde werklozen, gecorrigeerd voor seizoeninvloeden, in het tweede kwartaal 28 duizend lager dan in het eerste. De cijfers over het derde kwartaal geven een wat minder rooskleurig beeld. Het seizoengecorrigeerde cijfer komt weer vijfduizend hoger uit dan dat voor het tweede kwartaal. Dit hoeft echter nog niet te betekenen dat de werkloosheid weer stijgt. De cijfers zijn namelijk gebaseerd op een steekproefonderzoek en hebben daardoor een onnauwkeurigheidsmarge. Daarom moeten de uitkomsten van de komende maanden worden afgewacht. Vergeleken met een jaar eerder was de geregistreerde werkloosheid in het derde kwartaal 63 duizend hoger. In het tweede kwartaal was dat 67 duizend en in het eerste 129 duizend.

Een andere indicator voor de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt is het aantal vacatures. In het tweede kwartaal van dit jaar waren er 42 duizend vacatures (figuur 2). Dit is ongeveer even veel als een jaar eerder. In de periode 1991-1993 daalde het aantal vacatures voortdurend (steeds vergeleken met het overeenkomstige kwartaal een jaar eerder). In december 1993 werd een dieptepunt bereikt van 33 duizend vacatures. Dit waren er honderdduizend minder dan begin 1990. Eind maart 1994 was al een zeker herstel zichtbaar. Op grond van het cijfer van eind juni wordt geconstateerd dat de jarenlange dalende tendens van het aantal vacatures voorbij is.

In de meeste bedrijfstakken was het aantal vacatures in het tweede kwartaal van dit jaar gelijk aan het kwartaal daarvoor. In de landbouw

en in de bouw was sprake van een lichte daling. Alleen in de industrie steeg het aantal vacatures.

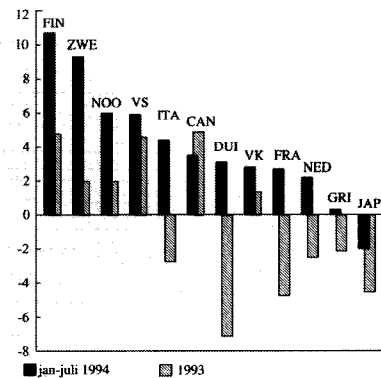
Achterblijvende groei industriële productie

In de eerste zeven maanden van dit jaar is het volume van de industriële productie in Nederland ruim 2% groter dan in dezelfde periode een jaar eerder. In 1993 daalde de bedrijvigheid in de industrie. Een dergelijke ontwikkeling heeft zich ook in Italië, (West-)Duitsland en Frankrijk voorgedaan. Ten opzichte van deze drie landen blijft de groei in Nederland evenwel wat achter. Vooral een aantal Scandinavische landen laat dit jaar hoge groeicijfers zien. Opmerkelijk is dat in deze landen de industriële

bedrijvigheid in 1993 ook al steeg. Alleen in Canada ligt de toename iets onder die van 1993. De ontwikkeling van de industrie in Japan is een verhaal apart. Van de in figuur 3 onderscheiden landen werd dit jaar alleen in Japan een daling van de productie waargenomen (-2%). Ten opzichte van 1991, het laatste jaar waarin de industrie groeide, bedraagt de afname zelfs meer dan 11%. Een lichtpuntje is dat de negatieve groeicijfers de laatste maanden wat afnemen.

Figuur 3. Productie industrie (volume), procentuele mutatie t.o.v. voorgaand jaar

Kerngegevens recente ontwikkelingen, procentuele mutaties t.o.v. hetzelfde jaar daarvoor, tenzij anders aangegeven

	1987/'91 gemidd.	1992	1993	1993		1994		1994			Trend 2)		
				3e kw.	4e kw.	1e kw.	2e kw.	juni	juli	aug.		sept.	
VOLUME-GEDEGENS													
<i>Productie (Kwartaalrekeningen)</i>													
Bruto binnenlands product (m.p.)	2.9	1.4	0.2	0.9	0.3	1.9	2.3						
Landbouw en visserij	4.0	0.9	4.3	3.4	2.3	3.9						I	
Nijverheid	2.4	0.1	-1.6	-1.2	0.0	1.0						I	
Handel, hotel- en restaurantw., rep. bedr.	3.4	0.8	-1.5	0.6	-2.8	1.7						I	
Transport, opslag- en communicatiebedr.	4.4	3.1	2.3	3.6	1.8	2.7						I	
Overige dienstverlening (excl. overh.)	3.3	2.0	2.0	2.2	2.3	2.7						I	
Algemeen overheidsbestuur, enz.	1.0	0.6	0.3	0.2	0.3	1.9						I	
<i>Productie (maandindicatoren)</i>													
Delfstoffenwinning	1	1	1	8	5	1	6						I
Industrie	3	-1	-3	-2	-2	1	3	4	0	5			I
Voedings- en genotmiddelenindustrie	3	-1	-2	-2	-2	1	0						I
Textiel-, kleding- en lederindustrie	1	-7	-1	5	4	-1	4	5					I
Papier- en grafische industrie	3	0	-2	0	-2	1	1	1					I
Chemische industrie	2	-1	-2	-3	1	4	1	5	8				I
Rubber- en kunststofverw. industrie	6	0	-4	-5	-2	-2							I
Hout- en bouwmaterialenindustrie	2	1	-2	0	-4	0	6	8					I
Basismetalenindustrie	0	0	0	0	-1	0							I
Elektrotechnische industrie	2	-1	-1	0	0	3							I
Rest metaal- en overige industrie	3	0	-6	-3	-5	0							I
Openbare nutsbedrijven	2	1	2	0	3	0	4	3					I
Bouwnijverheid		-2	-5	-5	-6	-5	3	2	-8	30			I
<i>Consumptie</i>													
Binnenlandse gezinsconsumptie	3	2	1	2	0	3	1	2	-1				I
Voedings- en genotmiddelen	2	1	0	0	-1	1	1	2	0				I
Duurzame consumptiegoederen	4	1	-3	2	-5	5	1	5	-9				I
Overige goederen en diensten	3	3	2	2	2	2	2	1	1				I
<i>Investeringen in vaste activa</i>													
Bruto investeringen, totaal	2	1	-3	5	-6	-1							I
Bedrijven	2	1	-3	5	-7	-1							I
Overheid	3	5	-1	3	0	-1							I
<i>Buitenlandse handel (goederen)</i>													
Invoer	6	2	-1	3	-1	5							I
Uitvoer	6	2	1	3	4	8							I
<i>BBP internationaal</i>													
Verenigde Staten	2.0	2.3	3.2	3.0	3.1	3.6	4.0						I
Duitsland	3.8	1.2	-1.9	-1.1	-0.8	1.6	2.3						I
Verenigd Koninkrijk	2.0	-0.5	2.1	2.2	2.7	2.8	3.3						I
Japan	4.9	1.4	0.1	0.2	-0.2	-0.3	0.1						I
PRIJZEN													
Consumentenprijsindex		3.2	2.6	2.8	2.7	3.0	2.9	3.0	2.7	2.6	2.7		I
<i>Productenprijzen industrie</i>													
Afzet		-1.2	-1.8	-1.8	-1.4	-0.8	-0.1	0.1	0.2	0.9			I
Verbruik		-3.1	-3.6	-3.3	-2.7	-1.3	1.0	1.5	1.2	2.4			I
Aardolie, North Sea Brent (in \$ per barrel)	19.00	19.32	17.24	16.69	15.42	13.74	15.97	16.83	17.74	17.21	16.29		-I
<i>Regelingslonen</i>													
Particuliere bedrijven	1.8	4.3	3.2	2.7	2.8	2.3	1.7	1.7	1.3	1.3	1.3		I
Overheid	2.0	3.2	2.5	1.5	2.4	1.6	1.2	1.2	1.0	0.8	0.8		I
Gepremieerde en gesubsidieerde sector	2.1	4.0	3.7	2.8	2.8	2.5	0.3	0.1	0.4	0.4	0.1		I
<i>Wisselkoersen (in gld.)</i>													
Amerikaanse dollar (1)	1.96	1.76	1.86	1.89	1.89	1.93	1.87	1.83	1.76	1.76	1.74		I
Duitse mark (1)	1.127	1.126	1.123	1.124	1.122	1.122	1.122	1.121	1.122	1.123	1.121		I
Engelse pond (1)	3.37	3.10	2.79	2.84	2.82	2.88	2.81	2.79	2.72	2.71	2.72		I
Japane yen (100)	1.43	1.39	1.68	1.79	1.74	1.80	1.81	1.78	1.79	1.76	1.76		I
OVERIGE INDICATOREN													
Consumentenvertrouwen 1) (in %)	1	-14	-22	-19	-23	-16	-9	-6	-5	3	6		
Economisch klimaat	-4	-36	-50	-46	-47	-36	-19	-13	-12	5	16		
Koopbereidheid	5	1	-4	-1	-8	-3	-2	-2	-1	1	-1		
Koersindex voor aandelen, algemeen	4	5	16	21	36	37	25	20	15	14	13		I
Uitgesproken faillissementen	-2	24	27	33	12	13	-1	11	-19	19	-7		I
<i>Conjunctuurtest</i>													
Industrie													
Beoordeling orderpositie 1) (in %)	-7	-16	-22	-20	-22	-12	-9	-5	-4	-4			
Orderpositie (4e kw. 1993=100)	116	115	102	101	100	102	104	104	104	105			-I
Bezettingsgraad (in %)	85	83	81	81	80	83	83						I
Zakelijke dienstverlening													
Beoordeling orderpositie 1) (in %)													
Computer servicebureaus		-36	-26	-44	5	8	-14						
Ingenieurs- en architectenbur.		-11	-21	-15	-29	-25	-16						
Economische adviesbureaus		-12	-14	-11	-13	-8	-7						
<i>Arbeidsmarkt</i>													
Aantal banen van werknemers (x 1000)	5206	5551	5545	5566	5487								I
Aantal vacatures (x 1000)		67	39	34	33	43	42						-I
Geregistreerde werklozen 3) (x 1000)		336	415	421	453	520	461	465	470	484			I
Idem, in % van de totale beroepsbevolking		5.3	6.5	6.6	7.1	8.1	7.2	7.3	7.3	7.6			I
Aantal werkloosheidsuitkeringen (x 1000)		587	664	662	712	777	749	749	754	765			I
Aantal uren uitzendkrachten		-6	-10	-10	-12	-1	14						-I
<i>Geld en krediet</i>													
Spaartegoeden	4.7			2.9	2.8	3.2	3.2	3.0	3.3				I
Binnenlandse liquiditeitsmassa	8	6	7	7	6	7	5	4	4	4			I

1) Saldo van positieve en negatieve antwoorden in procenten van het totaal; 2) Trend: procentuele jaarmutatie van het meest recente voortschrijdende 12-maands gemiddelde; -I: kleiner dan -5%; I: tussen -5% en -2%; I: tussen -2% en +2%; I+: tussen 2% en 5%; I++: groter dan 5%. 3) Driemaands-gemiddelden opgenomen onder de middelste maand. De gegevens zijn niet voor het seizoen gecorrigeerd; 4) Reeksbreuk; -: gegevens nog niet beschikbaar.